

ZARZĄDZENIE MINISTRA KOMUNIKACJI

z dnia 19 września 1975 r.

w sprawie norm zużycia paliw płynnych w eksploatacji pojazdów samochodowych.

Na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 1 dekretu z dnia 29 października 1952 r. o gospodarowaniu artykułami obrotu towarowego i zaopatrzenia (Dz. U. z 1952 r. Nr 44, poz. 301, z 1956 r. Nr 54, poz. 244 i z 1971 r. Nr 12, poz. 115) i § 1 ust. 1 zarządzenia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 14 grudnia 1956 r. w sprawie przekazania uprawnień do wydawania przepisów o gospodarowaniu pojazdami samochodowymi, częściami zamiennymi i ogumieniem do tych pojazdów oraz o normowaniu zużycia materiałów pędnych w eksploatacji i obsłudze pojazdów samochodowych (Monitor Polski z 1956 r. Nr 105, poz. 1209, z 1961 r. Nr 80, poz. 334 i z 1968 r. Nr 29, poz. 193) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Zakres stosowania zarządzenia.

§ 1. 1. Przepisy zarządzenia stosuje się do pojazdów samochodowych eksploatowanych przez jednostki gospodarki społecznej, zwane dalej „jednostkami”.

2. Przepisów zarządzenia nie stosuje się do pojazdów samochodowych jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej i Ministrowi Spraw Wewnętrznych, z wyjątkiem pojazdów należących do przedsiębiorstw podległych tym ministrom.

§ 2. Przepisy zarządzenia dotyczą:

- 1) wszystkich rodzajów pojazdów samochodowych z silnikami napędzanymi paliwem płynnym, używanych w transporcie drogowym, oraz samochodów specjalnych z takimi silnikami, zwanych dalej „pojazdami” z wyjątkiem pojazdów używanych do odśnieżania dróg, akcji ratunkowych i zwalczania klęsk żywiołowych,
- 2) paliw płynnych do silników wymienionych w pkt 1 o zapłonie iskrowym i o zapłonie samoczynnym, zwanych dalej „paliwami”.

Rozdział 2

Ogólne zasady ustalania norm zużycia paliw.

§ 3. W eksploatacji pojazdów samochodowych stosuje się normy zużycia paliw, zwane dalej „normami”. Ustala się normy podstawowe, stanowiące załącznik do zarządzenia.

§ 4. 1. Kierownik jednostki ustala na podstawie norm podstawowych normy maksymalnego zużycia paliwa w określonych warunkach eksploatacji pojazdu, jako normy zakładowe lub jako normy wyjątkowe, w zaokrągleniu do 0,5 litra.

2. Norma zakładowa lub wyjątkowa może być stosowana tylko w warunkach eksploatacji, dla których została ustalona.

§ 5. 1. Normy zakładowe lub wyjątkowe stanowią podstawę do obliczania oszczędności paliwa lub przekroczenia normy (przepału).

2. Rodzaje paliw dla poszczególnych marek i typów pojazdów należy stosować według instrukcji fabrycznych, a w razie ich braku — rodzaje paliw należy uzgodnić z Centralą Produktów Naftowych.

Rozdział 3

Zasady ustalania norm zakładowych i wyjątkowych.

§ 6. 1. Normę zakładową lub wyjątkową ustala się na podstawie badania zużycia paliwa, które przeprowadza komisja powołana przez kierownika jednostki. W skład komisji wchodzi między innymi mający odpowiednie kwalifikacje pracownik jednostki lub pracownik wyznaczony przez jednostkę nadrzędną albo rzeczoznawca Polskiego Związku Motorowego.

2. Norma zakładowa nie może być wyższa od normy podstawowej.

3. Jednostka może stosować normy zakładowe lub wyjątkowe ustalone z zachowaniem przepisów ust. 1 i 2 w tej samej lub innej jednostce dla pojazdu tego samego typu i eksploatowanego w zbliżonych warunkach.

§ 7. 1. Badanie zużycia paliwa przeprowadza się według zasad określonych w Polskiej Normie PN-67/S-04000 „Pojazdy samochodowe. Kontrolne zużycie paliwa. Metody pomiaru”, z tym że:

- 1) pojazd (silnik) powinien być dotarty,
- 2) wyznaczony do badania odcinek drogi powinien być zbliżony do warunków drogowych, w których norma będzie miała lub ma zastosowanie,
- 3) do wyników pomiaru wlicza się paliwo zużyte na rozgrzanie silnika.

2. Badanie zużycia paliwa przeprowadza się również w razie zgłoszenia przez kierowcę przekroczenia normy (przepału).

§ 8. 1. Jeżeli norma zakładowa okaże się niewystarczająca, można ustalić normę wyjątkową w razie:

- 1) konieczności używania pojazdu ciężarowego, specjalnego lub ciągnika na krótkich odcinkach drogi nie przekraczających 1000 m między kolejnymi punktami zatrzymania pojazdu (w razie zwózki, rozwózki itp.).

- 2) konieczności ciągłego używania niższych biegów w czasie jazdy po drogach grząskich, gruntowych nieulepszonych, błotnistych lub po wykopach albo po drogach górskich o stromych wzniesieniach przekraczających 5%,
- 3) używania pojazdu do wywozu drewna z lasu,
- 4) używania motocykla z wózkiem bocznym lub z przyczepą.

2. Norma wyjątkowa może być wyższa niż norma podstawowa w granicach do 40%, a dla samochodów samowyladowniczych — do 60%.

3. Stosowanie normy wyjątkowej wymaga zgody jednostki nadrzędnej nad jednostką eksploatującą pojazd.

§ 9. Jeżeli pojazd ciągnie przyczepę, to na każdą tonę dopuszczalnego ciężaru całkowitego takiej przyczepy można stosować dodatek do normy zakładowej w granicach do 4,5% dla pojazdu z silnikiem o zapłonie iskrowym, a w granicach do 2,5% dla pojazdu z silnikiem o zapłonie samoczynnym, w zależności od stopnia wykorzystania ładowności przyczepy; przepis ten nie ma zastosowania, w razie gdy pojazd ciągnie naczepę.

§ 10. 1. Przepisów § 6—9 nie stosuje się do:

- 1) pojazdów specjalnych i ciężarowych specjalizowanych (z wyjątkiem samochodów samowyladowniczych), w których nie jest możliwe wyraźne odgraniczenie ilości paliwa zużywanego na jazdę od ilości paliwa zużywanego do napędu urządzeń wmontowanych na stałe, zarówno w czasie jazdy jak i w czasie postoju (np. dźwigi, sprzężarki, pompy, zamiatarki, polewarko-zmywarki, pługi odśnieżne, samochody asenizacyjne, samochody do bezpylnego przewozu nieczystości),
- 2) ciągników rolniczych wyposażonych w liczniki motogodzin i nie mających drogomierzy (liczników kilometrów),
- 3) pojazdów w czasie używania ich do szkolenia kierowców lub kandydatów na kierowców.

2. Normy dla pojazdów wymienionych w ust. 1 ustala jednostka nadrzędna nad jednostką eksploatującą jako normy zakładowe, uwzględniając rodzaj wmontowanego urządzenia oraz rodzaj i zakres wykonywanej pracy.

§ 11. Jeżeli w okresie zimowym (od 1 listopada do 31 marca) warunki atmosferyczne powodują zwiększenie zużycia paliwa w stosunku do zużycia występującego w okresie letnim, kierownik jednostki, w zależności od warunków atmosferycznych, może uznać przekroczenie normy zakładowej lub wyjątkowej za usprawiedliwione w granicach do 10% normy.

§ 12. W razie wykonywania określonej pracy przewozowej w warunkach powodujących zużycie paliwa przekraczające normę zakładową lub wyjątkową — jednostka nadrzędna nad jednostką eksploatującą, na wniosek kierownika tej jednostki, może takie zużycie paliwa uznać za usprawiedliwione.

§ 13. Pojazd przekraczający normę zakładową lub wyjątkową z powodu niesprawności technicznej powinien być wycofany z eksploatacji i przywrócony do stanu technicznego zapewniającego zużycie paliwa w granicach ustalonych norm.

Rozdział 4

Wskaźniki zużycia olejów i smarów.

§ 14. 1. Całkowite dopuszczalne zużycie oleju silnikowego, potrzebnego zarówno do bieżącego uzupełnienia ubytku w silniku, jak i na okresowe wymiany oleju, nie powinno przekraczać objętościowo:

- 1) 2% zużycia paliwa dla silników o zapłonie iskrowym,
- 2) 3% zużycia paliwa dla silników o zapłonie samoczynnym.

2. Zużycie oleju przekładniowego nie powinno przekraczać objętościowo 0,5% zużycia paliwa w razie eksploatacji pojazdów z silnikami o zapłonie iskrowym i 1,0% zużycia paliwa w razie eksploatacji pojazdów z silnikami o zapłonie samoczynnym.

3. Zużycie smarów stałych (w kg) nie powinno przekraczać 0,3% zużycia paliwa w razie eksploatacji pojazdów z silnikami o zapłonie iskrowym oraz 0,5% zużycia paliwa w razie eksploatacji pojazdów z silnikami o zapłonie samoczynnym, po przeliczeniu ilości zużytego paliwa z litrów na kilogramy.

§ 15. 1. Ustala się wskaźnik zwrotu zużytego oleju silnikowego w wysokości co najmniej 25% w stosunku do ilości nabywanego oleju silnikowego świeżego. Wskaźnik ten może być odpowiednio zmniejszony za zgodą Ministra Komunikacji w razie uzasadnionego znacznego wydłużenia okresów między kolejnymi wymianami oleju, przy równoczesnym obniżeniu wskaźnika zużycia oleju silnikowego.

2. W razie dokonywania wymiany oleju silnikowego w punktach sprzedaży Centrali Produktów Naftowych nabywca obowiązany jest zwrócić olej zużyty w ilości uzyskanej z opróżnienia układu olejania.

Rozdział 5

Zasady rozliczania kierowców z pobranego paliwa.

§ 16. 1. Jednostki obowiązane są wpisywać bieżąco w kartach drogowych ilość paliwa pobranego przez kierowcę, podając numer kwitu, a w razie zakupu — numer rachunku.

2. Rozliczanie kierowcy z pobranego paliwa na dany pojazd przeprowadza się raz w miesiącu.

§ 17. Zabrania się eksploataowania pojazdów z niesprawnym lub nie zalegalizowanym drogomierzem.

Rozdział 6

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 18. Traci moc zarządzenie Ministra Komunikacji z dnia 28 czerwca 1966 r. w sprawie norm zużycia paliw płynnych w eksploatacji pojazdów samochodowych (Monitor Polski z 1966 r. Nr 33, p. 173 i z 1971 r. Nr 6, poz. 42).

§ 19. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 listopada 1975 r.

Minister Komunikacji: M. Zajtryd

Załącznik do zarządzenia Ministra Komunikacji z dnia 19 września 1975 r. (poz. 190).

NORMY PODSTAWOWE ZUŻYCIA PALIW PLYNNYCH W EKSPLOATACJI POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH

TABLICA 1

Normy podstawowe zużycia paliw płynnych dla niektórych pojazdów samochodowych.

Lp.	Rodzaj, marka i typ pojazdu	Typ silnika	Norma w litrach na 100 km przebiegu pojazdu z silnikiem o zaplonie	
			iskrowym	samoczynym
1	2	3	4	5
1	Samochody osobowe:			
	1) Polski Fiat 125P — 1300*	116C.076	10,0	
	2) Polski Fiat 125P — 1500*	115C.076	11,0	
	3) Polski Fiat 132P — 1600		11,5	
	4) Polski Fiat 132P — 1800		12,5	
	5) Polski Fiat 126P		6,5	
	6) FSO-Warszawa (wszystkie typy)	S-21	13,0	
	7) FSO-Warszawa (wszystkie typy)	M-20	13,5	
8) GAZ-Wolga (wszystkie typy)	21 i 24	13,0		
2	Dostawcze samochody ciężarowe i pochodne:			
	1) Nysa i Żuk (wszystkie typy)*)	S-21 i M-20	14,0	
	2) Muscel M-461 (wszystkie modele)		18,0	
	3) TV (wszystkie typy)		23,0	
4) Syrena R-20 (wszystkie modele)		10,0		
3	Samochody ciężarowe i pochodne:**)			
	1) GAZ 53 A i B		23,0	
	2) Star 25, 25L i 25W	S-474	29,0	
	3) Star 27 i 27L	S-530		20,0
	4) Star 23 i 23W	S-530		24,0
	5) Star 29	S-47A	31,5	
	6) Star 66 i 660M1	S-47	85,0	
	7) Star C25	S-474	82,0	
	8) Star C28	S-530		29,0
	9) Jelcz 315 i 3W 317/821	SW-680		26,0
	10) Jelcz 316	SW-680		31,0
	11) Jelcz 317	SW-680		40,0
	12) ZIL 130 i 130G		40,0	
	13) ZIL 130W1		43,0	
	14) ZIL MMZ 555		86,0	
	15) MAZ 500 i 503			28,0
	16) IFA W50L i W50L/K			24,0
17) Skoda 706RT i 706RTS			27,0	
4	Autobusy:			
	1) San H100 A1		82,0	
	2) San H100 A			24,0
	3) Jelcz 706 RTO (wszystkie modele)			27,0
	4) Jelcz AP-021			33,0
	5) Jelcz-Berliet PR-100			32,0
6) Autosan			24,0	

*) Dla samochodów sanitarnych norma podstawowa jest wyższa o 5%.

***) Dla nadwozi obudowanych (furgon) norma podstawowa jest wyższa o 5%.

TABLICA 2

Normy podstawowe zużycia paliw płynnych dla pojazdów samochodowych z silnikiem o zapłonie iskrowym, nie wymienionych w tabeli 1.

Lp.	Rodzaj pojazdu	Norma w litrach na 100 km przebiegu
1	2	3
1	<p>Samochody osobowe i pochodne, jeżeli dopuszczalny ciężar całkowity nie przekracza 2,5 t z silnikiem o pojemności skokowej:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) do 0,7 l włącznie 2) powyżej 0,7 l do 0,9 l włącznie 3) powyżej 0,9 l do 1,3 l włącznie 4) powyżej 1,3 l do 1,8 l włącznie 5) powyżej 1,8 l do 2,1 l włącznie 6) powyżej 2,1 l do 2,5 l włącznie 7) powyżej 2,5 l do 2,9 l włącznie 8) powyżej 2,9 l do 3,4 l włącznie 9) powyżej 3,4 l do 4,0 l włącznie 10) powyżej 4,0 l 	<p>7,0 9,0 10,0 11,0 12,0 13,0 14,0 16,0 18,0 22,0</p>
2	<p>Samochody ciężarowe i pochodne oraz ciągniki siodłowe z naczepą o dopuszczalnym ciężarze całkowitym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) powyżej 2,5 t do 3,5 t włącznie z silnikiem o pojemności skokowej: <ol style="list-style-type: none"> a) powyżej 1,0 l do 1,8 l włącznie b) powyżej 1,8 l do 2,5 l włącznie c) powyżej 2,5 l do 3,0 l włącznie d) powyżej 3,0 l 2) powyżej 3,5 t do 5,5 t włącznie z silnikiem o pojemności skokowej: <ol style="list-style-type: none"> a) do 2,5 l włącznie b) powyżej 2,5 l 3) powyżej 5,5 t do 9,0 t włącznie z silnikiem o pojemności skokowej: <ol style="list-style-type: none"> a) do 4,5 l włącznie b) powyżej 4,5 l 4) powyżej 9,0 t do 11 t włącznie z silnikiem o pojemności skokowej: <ol style="list-style-type: none"> a) do 5 l włącznie b) powyżej 5 l 5) powyżej 11 t 	<p>13,0 15,0 16,0 18,0 20,0 23,0 26,0 32,0 34,0 40,0 43,0</p>
3	<p>Autobusy o dopuszczalnym ciężarze całkowitym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) do 3 t włącznie 2) powyżej 3 t do 6 t włącznie 3) powyżej 6 t do 8 t włącznie 4) powyżej 8 t do 10 t włącznie 5) powyżej 10 t 	<p>14,0 20,0 26,0 32,0 36,0</p>
4	<p>Motocykle (skutery):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) z silnikiem dwusuwowym o pojemności skokowej: <ol style="list-style-type: none"> a) do 100 cm³ włącznie b) powyżej 100 cm³ do 200 cm³ włącznie c) powyżej 200 cm³ do 250 cm³ włącznie d) powyżej 250 cm³ 2) z silnikiem czterosuwowym o pojemności skokowej: <ol style="list-style-type: none"> a) do 250 cm³ włącznie b) powyżej 250 cm³ do 350 cm³ włącznie c) powyżej 350 cm³ 	<p>2,5 3,0 3,5 4,5 3,0 4,0 5,0</p>

TABLICA 3

Normy podstawowe zużycia paliw płynnych dla pojazdów samochodowych z silnikiem o zapłonie samoczynnym, nie wymienionych w tabeli 1.

Lp.	Rodzaj pojazdu	Norma w litrach na 100 km przebiegu
1	2	3
1	Samochody osobowe i pochodne, jeżeli dopuszczalny ciężar całkowity nie przekracza 2,5 t, z silnikiem o pojemności skokowej: 1) do 1,3 l włącznie 2) powyżej 1,3 l	7,0 10,0
2	Samochody ciężarowe i pochodne oraz ciągniki siodłowe z naczepą o dopuszczalnym ciężarze całkowitym: 1) do 2,5 t włącznie 2) powyżej 2,5 t do 4 t włącznie 3) powyżej 4 t do 6 t włącznie 4) powyżej 6 t do 8 t włącznie 5) powyżej 8 t do 10 t włącznie 6) powyżej 10 t do 12 t włącznie 7) powyżej 12 t do 15 t włącznie 8) powyżej 15 t do 23 t włącznie 9) powyżej 23 t do 32 t włącznie 10) powyżej 32 t	10,0 12,0 15,0 18,0 21,0 24,0 27,0 30,0 35,0 norma zakładowa bez ograniczeń
3	Ciągniki rolnicze używane w transporcie drogowym: 1) z silnikiem o mocy do 20 KM włącznie 2) z silnikiem o mocy powyżej 20 KM	10,0 12,0
4	Ciągniki samochodowe (balastowe): 1) z silnikiem o mocy do 80 KM włącznie 2) z silnikiem o mocy powyżej 80 KM do 125 KM włącznie 3) z silnikiem o mocy powyżej 125 KM	24,0 32,0 norma zakładowa bez ograniczeń
5	Autobusy o dopuszczalnym ciężarze całkowitym: 1) do 3 t włącznie 2) powyżej 3 t do 6 t włącznie 3) powyżej 6 t do 9 t włącznie 4) powyżej 9 t do 12 t włącznie 5) powyżej 12 t do 16 t włącznie 6) powyżej 16 t	11,0 15,0 19,0 23,0 26,0 32,0

Uwagi:

1) do tabeli 1, 2 i 3:

- a) przy jazdach w warunkach ruchu miejskiego normy są wyższe do 10%, a dla autobusów i samochodów samowładowczych — do 20%,
- b) jeżeli silnik pojazdu jest w okresie docierania — norma jest wyższa o 5%,
- c) jeżeli ciągnik siodłowy jedzie bez naczepy — norma jest niższa o 30%;

2) do tabeli 2 i 3 — dla pojazdów posiadających napęd na tylną (tylne) i przednią oś — norma jest wyższa o 15%.